

סְדִין עֲשֵׂתָה וְתִמְכֹר וְחָגוֹר נְתָנָה לְכַנְעֵנִי – להיות אם עבריה / לדמותה של צללפוני

מלבי"ם

סדין, הסדין אשר עשתה ותמכור, שהוא הבגד שארגה ע"י דרכי הבינה שבו יארוג המושכלות איש אל אחיו, ותמכור, כי הבינה נמשלה למסחר כמ"ש קנות בינה נבחר מכסף כמ"ש, וגם מה שלמדה דרכי בינתה לאחרים שבזה תרויח ג"כ כמ"ש ומתלמידי יותר מכולם, והחגור אשר נתנה לכנעני, הוא בהנהגה בין טוב לרע שהוא ע"י החכמה שזה נמשל לחגור שאוזר את המתנים בגבורה, כן בחכמה יתגבר בעוז על היצר לעשות חיל וזאת נתנה לכנעני שילמדו אחרים ממעשיה בזה:

מדרש משלי פרשה לא

סדין עשתה ותמכור. זו אמו של שמשון שנושעו ישראל על ידו.

ילקוט שמעוני משלי רמז תתקסד

סדין עשתה ותמכור זו צללפונית שיצא ממנה שמשון שפרנס את ישראל עשרים שנה

שופטים פרק יג

וַיִּסְפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּתְּנֵם ה' בְּיַד פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנָה:

ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח - ואשתו עקרה ולא ילדה:
וַיֵּרָא מְלֶאכֶךָ ה' אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ

הֲנִינָה נָא אֶתְּ עַקְרָה וְלֹא יִלְדֶת - וְהָרִית וַיִּלְדֶת בֶּן:
וְעַתָּה הַשְּׂמֵרִי נָא וְאַל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא, כִּי הִנֵּךְ הָרָה וַיִּלְדֶת בֶּן
וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ כִּי נָזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן
וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:

וַתְּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר
אִישׁ אֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמְרָאֵהוּ כְּמִרְאֵה מְלֶאכֶךָ אֱלֹהִים נֹרָא מְאֹד
וְלֹא שְׂאֲלַתִּיהוּ אִי מַזָּה הוּא וְאֵת שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי:
וַיֹּאמֶר לִי הִנֵּךְ הָרָה וַיִּלְדֶת בֶּן
וְעַתָּה אֵל תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא
כִּי נָזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן הַבֶּטֶן עַד יוֹם מוֹתוֹ:

וַיַּעֲתֵר מְנוּחַ אֶל ה' וַיֹּאמֶר
בִּי ה' אִישׁ אֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ יְבוּא נָא עוֹד אֵלֵינוּ וַיֹּרְנוּ מֶה נַעֲשֶׂה לְנֶעַר הַיּוֹלֵד:
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים בְּקוֹל מְנוּחַ
וַיָּבֵא מְלֶאכֶךָ אֱלֹהִים עוֹד אֶל הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּשֵׂדָה
וּמְנוּחַ אִישָׁה אֵין עִמָּה:

וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה
וַתִּרְץ
וַתִּגֵּד לְאִישָׁהּ
וַתֹּאמֶר אֵלָיו: הֲנִינָה נֹרָאֵה אֵלַי אִישׁ אֲשֶׁר בָּא בַיּוֹם אֵלַי:
וַיִּקֶּם

וַיִּלֶךְ מְנוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ
וַיָּבֵא אֶל הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ
הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶל הָאִשָּׁה ?
וַיֹּאמֶר אָנֹכִי:
וַיֹּאמֶר מְנוּחַ

עַתָּה יָבֵא דְבָרֶיךָ מֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַנֶּעַר וּמַעֲשָׂהוּ:
וַיֹּאמֶר מְלֶאכֶךָ ה' אֶל מְנוּחַ
מִכָּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶל הָאִשָּׁה תִּשְׁמַר:
מִכָּל אֲשֶׁר יֵצֵא מִגִּפְּנוֹ הֵינִן לֹא תֹאכַל
וַיִּין וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתִּי
וְכָל טָמֵאֵה אֵל תֹּאכַל
כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִיָּה תִּשְׁמַר:

וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל מְלֶאכֶךָ ה'
נַעֲצֵרָה נָא אוֹתְךָ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדֵי עֲזִים:
וַיֹּאמֶר מְלֶאכֶךָ ה' אֶל מְנוּחַ
אִם תַּעֲצֹרְנִי לֹא אֲכַל בְּלַחְמְךָ
וְאִם תַּעֲשֶׂה עֲלָה לָהּ תַעֲלֶנָּה
כִּי לֹא יָדַע מְנוּחַ כִּי מְלֶאכֶךָ ה' הוּא:

וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל מְלֹאךְ ה'
 מִי שְׂמֹךְ כִּי יְבֹא דְבָרְךָ וְכַבְדְּנוּךָ ?
 וַיֹּאמֶר לוֹ מְלֹאךְ ה'

לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׂמִי וְהוּא פְּלֹאִי :
 וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת גְּדֵי הָעֵזִים וְאֶת הַמְּנַחָה
 וַיַּעַל עַל הַצּוּר לְה'
 וּמִפְּלֵא לַעֲשׂוֹת
 וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים :

וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהָב מֵעַל הַמְּזֻבָּח הַשְּׂמִימָה
 וַיַּעַל מְלֹאךְ ה' בְּלֵהָב הַמְּזֻבָּח
 וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם אֶרְצָה :
 וְלֹא יָסַף עוֹד מְלֹאךְ ה' לְהִרְאֶה אֶל מְנוּחַ וְאֶל אִשְׁתּוֹ
 אֲזַי יָדַע מְנוּחַ כִּי מְלֹאךְ ה' הוּא :

וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל אִשְׁתּוֹ
 מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ !
 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ

לוֹ חֲפֵץ ה' לְהַמִּיתֵנוּ
 לֹא לָקַח מִיָּדְנוּ עֲלֵהּ וּמְנַחָה
 וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת כָּל אֱלֹהִים
 וְכַעַת לֹא הַשְּׂמִיעֵנוּ כְּזֹאת :

וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֶן
 וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׂמִשׁוֹן
 וַיִּגְדַּל הַנַּעַר
 וַיְבָרְכֵהוּ ה' :

וַתַּחַל רֵיחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחְנֵה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אִשְׁתָּאֵל :

יהושע פרק טו

זאת נחלת מטה בני יהודה למשפחתם :
 ויהיו הערים מקצה למטה בני יהודה אל גבול אדום בנגבה קבצאל ועדר ויגור.... בשפלה אשתאול וצרעה ואשנה :
 יהושע פרק יט

למטה בני דן למשפחתם יצא הגורל השביעי :
 ויהי גבול נחלתם צרעה ואשתאול ועיר שמש :

רש"י יהושע

(מא) צרעה ואשתאול - משל יהודה היה ונפל גורל בני דן סמוך להם :

מסכת בבא בתרא דף צא עמוד א

אמיה דדוד - נצבת בת עדאל שמה, אמיה דשמשון - צללפונית, ואחתיה - נשיין.
 למאי נפקא מינה? לתשובת המינים.

במדבר רבה פרשה י ד"ה ה דבר אל

נמצא שמשון בא משבט דן ומשבט יהודה שכך אמרו אמיה דשמשון הצללפוני שמה והיא מיוחסת על שבט יהודה שנא'
 ושם אחותם הצללפוני,

דברי הימים א פרק ד

בני יהודה פרץ חצרון וכרמי וחור ושובל: וראיה בן שובל הוליד את יחת ויחת הליד את אחומי ואת אלה משפחות
 הצרעתי: ואלה אבי עיטם יזרעאל וישמא וידבש ושם אחותם הצללפוני:

רשב"ם

אימיה דשמשון - משום דאירי בה קרא טובא וכתוב נמי לאביו ולאמו לא הגיד הוצרך לפרש שכל הדברים האלו שואלין
 המינים מה טעם אין אנו יודעין שמותן.
 ואחתיה נשיין - כך שמה ואגב גררא דאימיה נסבה.
 לתשובת המינים - ששואלין לנו יותר באלו מנשים אחרות כדפרישית טעמא ואנו משיבין להן שמסרו לנו הנביאים בעל
 פה.

ישעיהו פרק נד

רְנִי עֵקֶרָה לֹא יִלְדָה פְּצָחִי רְנָה וְצִהְלִי לֹא חֶלְהָ
כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמְמָה מְבַנִּי בְּעוֹלָה אָמַר ה'.

1

במדבר רבה פרשה כא:

"אותו הדור היו הנשים גודרות מה שאנשים פורצים, שכן את מוצא שאמר להן אהרן: 'פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם' ולא רצו הנשים ומיחו בבעליהן שנאמר: 'ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב, והנשים לא נשתתפו עמהן במעשה העגל. וכן במרגלים שהוציאו דבה: 'וישובו וילינו עליו את כל העדה', ועליהם נגזרה גזירה שאמרו 'לא נוכל לעלות', אבל הנשים לא היו עמהם בעצה שכתוב למעלה מן הפרשה, 'כי אמר ה' להם מות ימותו במדבר ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה', איש ולא אשה, על מה שלא רצו ליכנס לארץ, **אבל הנשים קרבו לבקש נחלה בארץ** לכך נכתבה פרשה זו סמוך למיתת דור המדבר שמשם פרצו האנשים וגדרו הנשים".

2

רבי שלמה אפרים לונטשיץ, "כלי יקר" (פראג, 1550-1619)

לכך פרט אנשים דווקא, לפי שאמרו רז"ל האנשים היו שונאים את הארץ ואמרו 'נִתְּנָה ראש ונשובה מצרימה' (במדבר יד, ד), אבל הנשים היו מחבבות הארץ, ואמרו 'תנה לנו אחוזה' (במדבר כז, ד). ועל כן אמר הקב"ה: לפי דעתך, היה יותר טוב לשלוח נשים המחבבות את הארץ כי לא יספרו בגנותה, אבל לך, לדעתך תשלח אנשים

3

מדרש זוטא - רות פרשה ד ד"ה ויאמרו כל

ויאמרו כל העם אשר בשער וגו'. אמר ר' אחא כל הנושא אשה כשרה כאלו קיים כל התורה כולה מראש ועד סוף, ועליו הוא אומר אשתך כגפן פוריה וגו' (תהלים קכ"ח ג'), ולפיכך נכתבה אשת חיל מאל"ף ועד תי"ו, ואין הדורות נגאלים אלא בזכות נשים צדקניות שבדור, שנאמר זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל (שם /תהלים/ צ"ח ג'), לבני ישראל לא נאמר אלא לבית ישראל.

4

רד"ק שופטים פרק יג

והוא יחל - כי השופטים אשר היו לפניו לא היו נלחמים בפלשתים ורז"ל דרשו הוחלה שבועתו של אבימלך, דכתיב אם תשקור לי ולניני ולנכדי ואז נלחמו בישראל תחלה או אמר יחל להושיע לפי שלא הושיעם תשועה שלימה:

5

מלבי"ם שופטים פרק יג

איש האלהים בא אלי. כי היתה מסופקת אם הוא איש או מלאך, ר"ל מצד היותו מלובש בחומר הוא איש האלהים, ומצד יראתו הוא כמלאך, וז"ש כמראה מלאך כו' מצד שהוא נורא מאד: ולא שאלתיהו אי מזה הוא כו'. כי היה המנהג לשאול על מקומו, והמשיב היה מגיד את שמו, כמ"ש (להלן יז, ט) ויאמר לו מיכה מאין תבא ויאמר לוי אנכי:

6

(ז) השאלות (ז - יג) למה לא ספרה שא"ל הנה את עקרה? וכן מ"ש מורה לא יעלה על ראשו? וכן מ"ש והוא יחל להושיע את ישראל? ולמה בא המלאך אל האשה ולא אל מנוח עצמו? ולמה בקש מנוח שיבא שנית ויורה משפט הנער, הלא כבר הורה משפטו, והמלאך לא הוסיף דבר בפעם השני על מה שאמר בפעם הראשון?:
ויאמר לי הנד הרה. ומ"ש לה את עקרה לא הגידה מפני השלום (ויקרא רבה ט, ט), וכן לא ספרה מ"ש מורה לא יעלה על ראשו שזה נכלל במ"ש כי נזיר אלהים יהיה, וכן לא אמרה מ"ש והוא יחל להושיע, כי אחר שהפלשתים משלו אז יראה פן יתודע הדבר ויהרגו את הנול

שופטים פרק טו

וַיַּעֲלֵנוּ פְּלִשְׁתִּים וַיַּחֲנוּ בַיהוּדָה וַיִּנְטְשׁוּ בְּחָיִ:

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה:

לְמָה עָלִיתֶם עֲלֵינוּ?

וַיֹּאמְרוּ לְאַסּוּר אֶת שְׁמִשׁוֹן עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ:

וַיִּרְדּוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל סְעִיף סָלַע עֵיטִם

וַיֹּאמְרוּ לְשְׁמִשׁוֹן

הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי מִשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמָה זֹאת עָשִׂיתָ לָנוּ?

וַיֹּאמֶר לָהֶם

כְּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי בֶן עָשִׂיתִי לָהֶם:

וַיֹּאמְרוּ לוֹ לְאַסְרָךְ יִרְדְּנוּ לְתִתְּךָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים

וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמִשׁוֹן

הַשְּׁבַע לִי פֶן תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם:

וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר

לֹא כִּי אֲסַר נְאֻסְרָךְ וַיִּתְּנֶנּוּךָ בְּיָדָם וְהִמַּת לֹא נִמְיָתְךָ

וַיֹּאסְרֶהוּ בְּשָׁנִים עֶבְתִּים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלוּהוּ מִן הַסָּלַע: